

Zamonaviy axborot vositalarini yurtimizdagi rivoji va ta'lim sohasidagi ahamiyati

Shahzoda Vohid qizi Qayimova
BuxDPI

Annotatsiya: Bu maqolada zamonaviy axborot texnologiyalari rivoji haqida, yurtimizga kirib kelishi, axborot vositalarining yurtimizdagi rivoji haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit soʻzlar: Oʻzbekistonda internet rivoji, telekommunikatsiya, uzatish tarmogʻi

The development of modern media in our country and its importance in the field of education

Shahzoda Vahid kizi Kayimova
BuxSPI

Abstract: This article provides information about the development of modern information technologies, their entry into our country, and the development of information media in our country.

Keywords: Internet development in Uzbekistan, telecommunications, transmission network

Oʻzbekiston Respublikasida internet rivoji bevosita mamlakat taraqqiyoti bilan uzviy bogʻlanadi. U oʻzida zamonaviy davlat va aholi turmush tarziga xos barcha bosqichlarni aks ettiradi. Oʻzbekistonda Internet rivojini quyidagi asosiy davrlarga boʻlish mumkin: 1990-yillar boshi. UUCP maʼlumotlar uzatish tizimida elektron pochta orqali maʼlumot almashish imkoni paydo boʻldi.

Foydalanuvchilar analog modemlar yordamida Moskvaga yoki boshqa shaharlararo qoʻngʻiroqni amalga oshira boshladilar. Maʼlumotlar uzatish tezligi 1200-2400 bod (bit/s) ni tashkil qilgan. 1992-1995 yillarda UUCP mahalliy provayderi faoliyatini boshlagan. U tomonidan koʻrsatilayotgan xizmatlar tezligi 9600-14400 bod (bit/s) ni tashkil qilgan. Shundan soʻng BCC (Biznes Aloqalar Markazi), CCC va PERDCA (Silk.org) provayderlari tashkil etilgan. SONET elektron tijorat tarmoqlariga ulanish boshlangan. FidoNet matnli maʼlumotlarni joʻnatish global tarmogʻi ishga tushdi. Relcom - ilk elektron pochta tarmogʻi ishga tushdi. Maʼlumot uzatish tezligi 9600 dan 14400 bodgacha boʻlgan analog modemlar orqali Internet tarmogʻiga ulanish imkoniyati tugʻildi. Mazkur xizmatlar Naytov,

BCC hamda Silknet (PERDCA) provayderlari tomonidan ko'rsatilgan. 1995 yil 29 aprelda «UZ»domeniga asos solindi.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy Bankining ma'lumotlarini banklararo uzatish tarmog'iga asos solindi. 1996 yil. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida BMTning O'zbekistonda Internetni rivojlantirish loyihasi tashkil etildi. Keyinchalik bu UzNet nomi bilan tanilgan. Telekommunikatsiya bozorida UzPAK kompaniyasi faoliyatini boshladi. 1997-1999 yillar. Internetning misli ko'rilmagan rivojlanish davri. Har bir provayder xalqaro Internet tarmog'ida o'zining mustaqil kanaliga ega bo'ldi. Ba'zi birlarida Moskvaga qadar modemlari, boshqalarida asinxron sputnik kanallari mavjud bo'lgan. O'zbekistonning ilmiy-ta'lim tarmog'i UzSciNet faoliyatini boshladi. Yangi internet provayderlari tashkil etildi.

Muayyan yo'nalishlar bo'yicha texnologiyalar analogdan raqamli shaklga o'ta boshladi. Naytov hamda UzNet provayderlari faqatgina yuridik shaxslar uchun raqamli modemlar orqali Internet xizmatlarini ko'rsata boshladi. Internetdan foydalanish tariflarini trafikka binoan belgilash amaliyoti boshlandi. Internet tarmog'i orqali ovozli aloqa o'rnatish tajribasi qo'llandi. Sarkor Telecom provayderi Radio Ethernet simsiz tarmoq texnologiyasini joriy qildi. Trans-Osiyo-Yevropa (TAYe) optik aloqa ma'lumotlar uzatish tarmog'idan foydalanila boshlandi. 1999 yil. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining №52-son qarori imzolandi.

Qarorga muvofiq xalqaro ma'lumotlar uzatish, shuningdek Internet tarmog'iga ulanish O'zAAA dan xalqaro tarmoqqa chiqishga huquq beruvchi litsenziyani olib, O'zbekiston Respublikasi ma'lumotlarni uzatish tarmoqlari operatorlari (provayderlari)ning respublika va xalqaro kompyuter tarmoqlaridan, shu jumladan Internetdan faqat «UzPAK» ma'lumotlarni uzatish davlat tarmog'ini rivojlantirish va undan foydalanish korxonasi va Ma'lumotlarni uzatish milliy tarmog'ining texnik vositalari orqali foydalanishiga oid belgilangan tartib belgilandi. "Iskra" hukumat aloqa tarmog'i va boshqa bir qator ma'lumotlar uzatish vositalari orqali xalqaro tarmoqqa chiqish to'xtatildi. UzNet uskunalari, tarmog'i va xodimlar UZPAK boshqaruviga o'tkazildi. Barcha provayderlarga tarmoqlarini UZPAK tarmog'iga birlashtirish tavsiya qilindi. Provayderlar faoliyatining quyidagi jadvali ommalashtirildi: barcha trafik shaxsiy yoki sotib olingan kanallar orqali o'tkazilgan, UzPAK kanalidan (odatda bu 33600 bod (bit/s)li analog modem bo'lgan) zahira sifatida foydalanilgan. O'sha mahalda UzPAK xizmatlari narxi boshqa provayderlarnikidan yuqori bo'lgan. Shunday bo'lsa ham, asinxron aloqa foydalanuvchilari soni o'sib borgan. 1999-2000 yillar. BMTning O'zbekistonda Internet tarmog'ini rivojlantirish bo'yicha yangi loyihasi - UZB/99/016 (UzSciNet) ish boshladi.

Bu gal O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi qoshida akademik tarmoq yaratish bo‘yicha ish boshlandi. Internet bozorida qator o‘zining mustaqil (asosan sun‘iy yo‘ldosh) kanallariga ega bo‘lgan provayderlar faoliyati kuzatildi. Ilk Cisco tarmoq akademiyasi ishga tushdi. 2001-2002 yillar. Tashqi Internet kanallarining o‘tkazuvchanlik salohiyati 8,5 Mbit/s. dan 18 Mbit/s.gacha oshdi. Sarkor Telekom ilk marotaba TAYe orqali China Telecomga ulandi. DialUp xizmatlari uchun narxlarning keskin pasayishi kuzatildi. “Naytov Internet” biznesi Buzton kompaniyasiga o‘tdi. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Xalqaro kompyuter tarmoqlaridan foydalanishni markazlashtirishdan chiqarish to‘g‘risida”gi 352-son qarori imzolandi.

Unga muvofiq, Vazirlar Mahkamasining 52-sonli qarorida qayd etilgan, O‘zbekiston Respublikasi ma‘lumotlarni uzatish tarmoqlari operatorlari (provayderlari)ning respublika va xalqaro kompyuter tarmoqlaridan, shu jumladan Internetdan faqat «UzPAK» ma‘lumotlarni uzatish davlat tarmog‘ini rivojlantirish va undan foydalanish korxonasining va Ma‘lumotlarni uzatish milliy tarmog‘ining texnik vositalari orqali foydalanishiga oid belgilangan tartib bekor qilindi. Provayderlar hali ham xalqaro aloqaga ulanishni «O‘zbektelekom» AK orqali amalga oshirishlari zarur edi. 2003-2005 yillarda. Tashqi Internet kanallarining o‘tkazuvchanlik salohiyati 32 Mbit/s dan 143,1 Mbit/s gacha oshdi. DSL orqali Internet tarmog‘iga ulanish ham jismoniy, ham yuridik shaxslar o‘rtasida keng ommalashdi.

Kompyuter va axborot texnologiyalaridan foydalanib, ta‘lim sohasida, o‘quv faoliyatida va o‘quvchilar ijodiy tafakkurini rivojlantirishda yangi imkoniyatlar yaratiladi. Axborot texnologiyalari ta‘limni amalga oshish jarayonida hayot bilan uyg‘unlashtirishga imkon beradi. O‘qitishni kelajakdagi kasbiy faoliyat bilan chambarchas bog‘lash imkoniyati paydo bo‘ladi. Axborot texnologiyalarini qo‘llashda o‘quvchi shaxsining butun imkoniyatlarini amalga oshirishga: kompyuter vositalari orqali bolaning bilishga oid, axloqiy, ijodiy, muloqot qilish va estetikaviy imkoniyatlarini, qobiliyatlarini ro‘yobga chiqarishga intilish lozim.

Zamonaviy texnologiyalar Internet tarmoqlarida ta‘limga yo‘naltirilgan turli hil saytlar kanallarni uchratish hozirgi kunda juda keng tarqalib bormoqda. Bu albatta quvonarli holat yoshlarning savodhonligi ortib borishida, zamon bilan hamnafaslikda, rivojlangan davlatlar bilan fikr almashishda juda katta imkoniyatlar yaratib beradi. XXI asr talabi ham aynan shunday imkoniyatlardan to‘g‘ri va keng foydalanishdir. Bugungi kunda hayotimizni osonlashtiradigan bu vositalardan har bir sohada to‘g‘ri va imkoniyatlardan maksimal darajada keng foydalanish shu sohaning rivojiga albatta katta imkoniyatlarni yaratib beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. https://www.researchgate.net/publication/349125987_TA'LIM_SOXASIDA_INTERNET_-TEXNOLOGIYALARIDAN_FOYDALANISH
2. <https://uz.warbletoncouncil.org/como-influye-tecnologia-sociedad-4858>
3. Texnologiya va jamiyat. 2017 yil 13 oktyabrda wikipedia.org saytidan olindi
4. Siyosatga texnologik ta'sir. 2017 yil 13 oktyabrda publicspheresalons.com saytidan olindi
5. Texnologiyalarning hayotimizga ta'siri. 2017 yil 13 oktyabrda mydailyalerts.com saytidan olindi
6. Texnologiyaning insoniyatga ta'siri. 2017 yil 13-oktabrda munosabatlar-economy.com saytidan olindi
7. Zamonaviy texnologiyalarning Jamiyatga ta'siri. 2017 yil 13 oktyabrda ukessays.com saytidan olindi
8. Ostonov J.Sh. Basic strategies for coping behavior in adolescents. E-Conference Globe 2021/7/26 275-277 c
9. Ostonov J.Sh. Coping behavior and its research style. Proceedings of 7th Global Congress on Contemporary Sciences & Advancements// Hosted online from, New York, USA//June 25, 2021. 237-239 b
10. Ostonov J.Sh. Socio-Psychological Basics of The Study of The Styles of Attitude in Coping by. Adolescents Middle European Scientific Bulletin Volume 13 June 2021. B. 442-446
11. Остонов Ж.Ш. Изучение копинг-стратегий и психологических защит у подростков в трудных учебных ситуациях. Вестник интегративной психологии // - Ярославль, 2021. Выпуск 22. С.144-146
12. Остонов Ж.Ш. Концепция копинга: определение, функция и виды. Вестник интегративной психологии // - Ярославль, 2020. Выпуск 22. С.279-281
13. Остонов Ж.Ш. Ўсмирларда психологик ҳимоя ва копинг ҳуқ-атвор омиллари намоён бўлишининг ўзига хос хусусиятлари. Psixologiya jurnali. 2021 й. 4-сон. 66-73 b
14. Остонов Ж.Ш. Факторная структура копинг-поведения подростков. Психология илмий журналы. 2020. № 4. Б.47-50
15. Остонов Ж.Ш. Копинг-ресурсы личности и адаптационный потенциал. Мактабгача таълимда компетенциявий ёндашувлар: истиқболлар, муаммолар ва ечимлар Республика масофавий илмий-амалий анжумани. БУХОРО, 2020 йил, 3-ноябрь Б.297-299
16. Остонов Ж.Ш. Ўсмирлардаги копинг ҳуқ-атвор ва унинг шахс мувафакциятидаги ўзаро алоқадорлигининг назарий асослари. Ижтимоий соҳани модернизациялаш контекстида педагогик таълим тараққиёти: муаммо ва истиқболлар // Республика илмий-амалий анжумани 2021 йил 28 май Б.134-135

17. Остонов Ж.Ш. Копинг-стратегии: развитие в онтогенезе. Педагогик маҳорат илмий журнали. Бухоро, 2020. №6 Б.102-104

18. Остонов Ж.Ш. Ўсмирлардаги енгга олиш хулқ-атворининг асосий стратегиялари. Ижтимоий соҳани модернизациялаш контекстида педагогик таълим тараққиёти: муаммо ва истиқболлар. Республика илмий-амалий анжуман 2021 йил 28 май Б.132-133

19. Остонов Ж.Ш. Ўсмирларда копинг хулқ-атвор омиллари шаклланишининг ижтимоий психологик механизмлари. Тафаккур ва талқин мавзусида //Республика миқёсидаги илмий-амалий анжуман тўплами 2021 йил, 27-май Б.817-820

20. Остонов Ж.Ш. Ўсмирлардаги копинг хулқ-атвор ва унинг шахс мувафакқиятидаги ўзаро алоқадорлигининг назарий асослари. Тафаккур ва талқин мавзусида // Республика миқёсидаги илмий-амалий анжуман тўплами 2021 йил, 27-май Б.812-817

21. Z. Kurbonova. The Importance of the use of Educational Technologies Aimed at the Development of the Child's Personality in Preschool Education. Центр научных публикаций (buxdu. uz) 8 (8)